

Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі
« Қазгидромет» РМҚ Батыс Қазақстан облысы бойынша филиалы



**БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ
БОЙЫНША ҚОРШАҒАН ОРТА
ЖАЙ-КҮЙІ ЖӨНІНДЕГІ
АҚПАРАТТЫҚ БЮЛЛЕТЕНІ**

Мамыр 2026 жыл

Орал, 2026 ж

	МАЗМҰНЫ	Бет.
	Кіріспе	3
1	Атмосфералық ауаны ластаудың негізгі көздері	4
2	Атмосфералық ауа сапасының жай-күйі	4
3	Жауын-шашын сапасының жай-күйі	7
4	Қар жамылғысының жай-күйі	8
5	Жер үсті суларының жай-күйі	8
6	Түптік шөгінділердің жай-күйі	10
7	Радиациялық жағдай	10
	Қосымша 1	10
	Қосымша 2	11
	Қосымша 3	13
	Қосымша 4	14
	Қосымша 5	14
	Қосымша 6	15
	Қосымша 7	16

Алғы сөз

Ақпараттық бюллетень ұлттық гидрометеорологиялық қызметтің бақылау желілеріндегі қоршаған ортаның жай-күйі мониторингін жүргізу жөніндегі «Қазгидромет» РМК мамандандырылған бөлімшелерінде орындалған жұмыс нәтижелері бойынша дайындалған.

Бюллетень Батыс Қазақстан облысы (әрі қарай БҚО) аумағындағы қоршаған ортаның жай-күйі туралы мемлекеттік органдарды, қоғамдастықтарды және тұрғындарды ақпараттандыруға арналған және ластану деңгейінің болып жатқан өзгерістер үрдісін ескере отырып, ҚР Қоршаған ортаны қорғау саласындағы іс-шаралардың тиімділігін одан әрі бағалау үшін қажет.

1. Атмосфералық ауа ластануының негізгі көздері.

ҚР статистика жөніндегі комитеттің мәліметтері бойынша облыста стационарлы көздерден келетін ластаушы заттар көлемі 33,303 мың т құрады.

2. Батыс Қазақстан облысының атмосфералық ауа сапасының жай-күйі

Батыс Қазақстан облысының атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Батыс Қазақстан облысының аумағындағы атмосфералық ауа жай-күйін бақылау 6 автоматтық станцияларда және 1 жылжымалы экологиялық зертханада жүргізіледі (1 Қосымша).

Қалада жалпы 11 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) көміртегі оксиді; 3) азот диоксиді; 4) азот оксиді; 5) озон; 6) күкіртті сутегі, 7) аммиак, 8) көмірсутектер; 9) формальдегид; 10) бензол, 11) қалқыма бөлшектері.

Батыс Қазақстан облысының атмосфералық ауа сапасының мониторинг нәтижелері.

Бақылау желісінің деректері бойынша Орал қаласының атмосфералық ауасының ластану деңгейі **төмен** деп бағаланды, СИ=0,99 (төмен деңгей) және ЕЖҚ=0% (төмен деңгей).

Ақсай қаласындағы бақылау желісінің деректері бойынша атмосфералық ауаның ластану деңгейі **төмен** деп бағаланды, СИ=0,99 (төмен деңгей) және ЕЖҚ=0% (төмен деңгей) мәндерімен анықталды.

Бөрлі кентіндегі бақылау желісінің мәліметтері бойынша атмосфералық ауаның ластану деңгейі **төмен** болып бағаланды, ЕЖҚ=0% (төмен деңгей) СИ=0,68 (төмен деңгей).

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінен асып кету еселігі және асып кету жағдайларының саны 1-кестеде көрсетілген.

1-кесте

Атмосфералық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыр		Ең жоғарғы бір реттік шоғыр		ЕЖҚ %	ШЖШ арту жағдайларының саны		
	мг/м ³	ШЖШ _{о.т.} асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ м.б.асу еселігі		>ШЖШ	>5	>10
							ШЖШ	ШЖШ
оның ішінде								
Орал қ.								
Күкірт диоксиді	0,02	0,46	0,25	0,50	0			
Көміртегі оксиді	0,41	0,14	4,92	0,98	0			
Азот диоксиді	0,014	0,34	0,18	0,90	0			
Азот оксиді	0,007	0,12	0,23	0,57	0			
Күкіртті сутегі	0,0020		0,01	0,99	0			
Озон	0,028	0,92	0,06	0,37	0			

Аммиак	0,011	0,28	0,154	0,77	0			
Ақсай қ.								
Күкірт диоксиді	0,0000	0,000	0,000	0,00	0			
Көміртегі оксиді	0,36	0,12	4,96	0,99	0			
Азот диоксиді	0,000	0,000	0,000	0,00	0			
Азот оксиді	0,005	0,09	0,060	0,15	0			
Бөрлі кенті								
Озон	0,0523	1,74	0,12	0,73	0			

2026 жылғы мамырда 2025 жылғы мамырмен салыстырғанда Батыс Қазақстан облысында атмосфералық ауаның ластану деңгейі:

- өзгеріссіз – Орал қаласы, Ақсай қаласы, Бөрлі ауылы. (2-кесте).

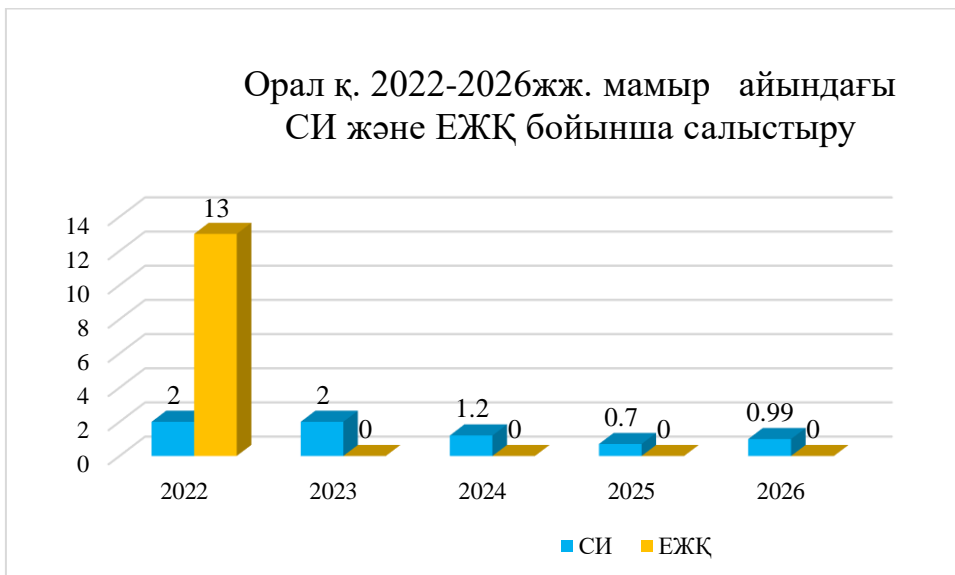
2-кесте

**Батыс Қазақстан облысының ауаның ластану деңгейінің динамикасы
(2025–2026 жж.)**

Елді мекен	Ластану деңгейі		Негізгі ластаушы заттар - ШЖШ _{м.б.} асып кету жиілігі
	мамыр 2025 ж.	мамыр 2026 ж.	
Орал қ.	төмен СИ – 0,77 ЕЖҚ – 0%	төмен СИ – 0,99 ЕЖҚ – 0%	-
Ақсай қ.	төмен СИ – 0,99 ЕЖҚ – 0%	төмен СИ – 0,99 ЕЖҚ – 0%	-
Бөрлі кенті	төмен СИ – 0,2 ЕЖҚ – 0%	төмен СИ – 0,73 ЕЖҚ – 0%	-

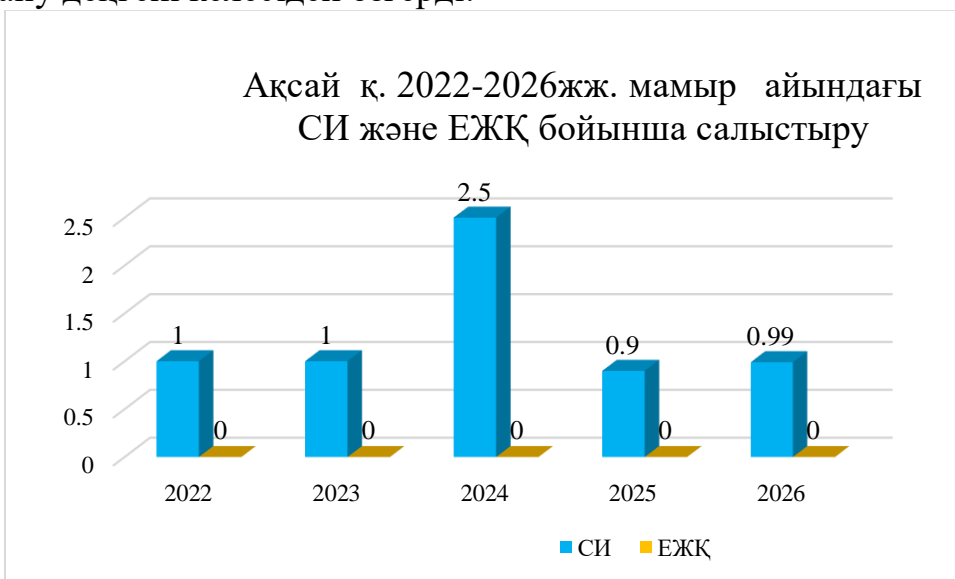
Қорытынды:

Соңғы бес жылда атмосфералық ауа ластануының деңгейі келесі жағдайда өзгеріп отырған:



Графиктен көрініп тұрғандай, соңғы бес жылда Орал қаласында ауаның ластану деңгейі 2023-2026 жылдары төмен, 2022 жылы көтеріңкі деп бағаланды.

Соңғы бес жылда Ақсай қаласында 2026 жылдың мамыр айында ауаның ластану деңгейі келесідей өзгерді:



Графиктен көріп отырғанымыздай, соңғы бес жылда Ақсай қаласының ауасының ластану деңгейі 2022-2023, 2025-2026 жылдары төмен, 2024 жылы көтеріңкі деп бағаланды.

**2026 жылғы мамыр арналған атмосфералық ауаның сапасын
экспедициялық өлшеу нәтижелері.**

3-кесте

Бақылаулар бойынша ластаушы заттардың максималды концентрациясы
Оралда

Анықталған қоспалар	Таңдау нүктелері №1
----------------------------	--------------------------------

	мг/м ³	ШЖШ
RM-10 аспалы бөлшектер	0,047	0,16
Күкірт диоксиді	0,003	0,01
Көміртегі оксиді	1,51	0,22
Азот диоксиді	0,003	0,02
Азот оксиді	0,005	0,01
күкіртті сутек	0,004	0,50
Көмірсутектер	0	0

3. Атмосфералық жауын-шашынның жай-күйі

Атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамын бақылау 4 метеостанцияда (Орал, Ақсай, Жалпақтал, Каменка) жаңбыр суының сынамаларын алудан тұрды.

Жауын-шашын сынамаларында сульфаттар – 25,01%, гидрокарбонаттар – 32,19%, кальций иондары – 11,71%, хлоридтер – 10,35%, натрий иондары – 7,89%, магний иондары -4,60%, калий иондары – 3,03%, аммоний иондары -1,09%, нитрат-4,12%.

4-кестеде жауын-шашын құрамындағы жекелеген ластаушы заттардың сипаттамасы келтірілген.

Кесте 4

Жауын-шашынның химиялық құрамы

Көрсеткіш	Метеостанциядағы ең аз концентрация	Метеостанциядағы ең жоғары концентрация
Жалпы минерализация	МС Ақсай – 65,01мг/дм ³	МС Жалпақтал–84,63мг/дм ³
Электрөткізгіштік	МС Ақсай – 110,1мкСм/см	МС Жалпақтал-152,1мкСм/см
pH (сутегі көрсеткіші)	МС Ақсай – 6,98	МС Орал– 7,26
Аниондар, мг/л		
Сульфаттар (SO ₄)	МС Ақсай– 14,78	МС Орал – 21,99
Хлоридтер (Cl)	МС Каменка – 4,32	МС Жалпақтал–13,6
Нитраттар (NO ₃)	МС Каменка – 2,34	МС Жалпақтал–4,10
Гидрокарбонаттар (HCO ₃)	МС Каменка – 21,96	МС Орал–25,38
Катиондар, мг/л		
Аммоний (NH ₄)	МС Жалпақтал–0,2	МС Орал–1,47
Натрий (Na)	МС Каменка – 4,16	МС Жалпақтал–9,17
Калий (K)	МС Орал – 1,54	МС Жалпақтал –4,00
Магний (Mg)	МС Каменка – 2,43	МС Орал–4,32
Кальций (Ca)	МС Орал– 7,21	МС Орал–9,30
Микроэлементтер, мкг/л		
Қорғасын (Pb)	МС Ақсай ,МС Каменка – 0,0	МС Жалпақтал–2,97
Мыс (Cu)	МС Каменка – 0,70	МС Жалпақтал–5,14
Күшән (As)	МС Ақсай ,МС Каменка – 0,0	МС Орал–0,29
Кадмий (Cd)	МС Ақсай – 0,0	МС Жалпақтал–0,69

4. Қар жамылғысының химиялық құрамы

Батыс Қазақстан облысы Қар жамылғысы сынамаларының химиялық құрамын бақылау Жымпиты, Жалпақтал, Каменка, Тайпақ метеостанцияларының қар өлшеу маршруттарында бақылау жүргізу кезінде қар керндерінің сынамаларын іріктеуден тұрды.

5-кестеде жауын-шашын құрамындағы жекелеген ластаушы заттардың сипаттамасы келтірілген.

Кесте 5

Қар жамылғысының химиялық құрамы

Көрсеткіш	Метеостанциядағы ең аз концентрация	Метеостанциядағы ең жоғары концентрация
Жалпы минерализация	МС Каменка – 26,84мг/дм ³	МС Тайпақ–100,42мг/дм ³
Электрөткізгіштік	МС Каменка – 29,17мкСм/см	МС Тайпақ–150,4мкСм/см
pH (сутегі көрсеткіші)	МС Каменка – 6,38	МС Жымпиты– 7,61
Аниондар, мг/л		
Сульфаттар (SO ₄)	МС Каменка– 0,96	МС Жымпиты – 8,71
Хлоридтер (Cl)	МС Жымпиты – 3,37	МС Тайпақ– 6,08
Нитраттар (NO ₃)	МС Каменка– 0,91	МС Жымпиты– 1,31
Гидрокарбонаттар (HCO ₃)	МС Жалпақтал– 6,59	МС Тайпақ– 58,99
Катиондар, мг/л		
Аммоний (NH ₄)	МС Тайпақ– 0,22	МС Каменка – 1,90
Натрий (Na)	МС Каменка – 2,29	МС Тайпақ– 4,58
Калий (K)	МС Каменка – 0,65	МС Тайпақ– 1,01
Магний (Mg)	МС Каменка – 0,73	МС Тайпақ– 3,40
Кальций (Ca)	МС Каменка – 2,40	МС Тайпақ– 17,71
Микроэлементтер, мкг/л		
Қорғасын (Pb)	МС Жалпақтал– 0,0	МС Каменка – 0,32
Мыс (Cu)	МС Жымпиты – 0,31	МС Каменка– 2,15
Күшән (As)	МС Тайпақ– 0,0	МС Жалпақтал,МС Тайпақ – 0,31
Кадмий (Cd)	МС Жымпиты, МС Тайпақ–0,0	МС Жалпақтал – 0,11

5. Батыс Қазақстан облысы аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторингі

Батыс Қазақстан облысы бойынша жер үсті суларының сапасына бақылау 8 су объектісінің (Жайық, Шаған, Деркөл, Елек, Шыңғырлау, Қараөзен, Сарыөзен, Көшім су арнасы)17 тұстамасында жүргізілді.

Жер үсті суларын зерттеу кезінде су сынамаларында су сапасының **43** физикалық және химиялық көрсеткіштері анықталады: *температура, қалқыма заттар, түсі, мөлдірлігі, сутегі көрсеткіші (pH), еріген оттегі, ОБТ5, ОХТ, құрамында тұз бар негізгі иондар, биогенді элементтер, органикалық заттар (мұнай өнімдері, фенолдар), ауыр металдар, пестицидтар.*

Батыс Қазақстан облысы аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторинг нәтижелері.

Қазақстан Республикасының су объектілерінің су сапасын бағалауға арналған негізгі нормативтік құжаттар «Жерүсті су объектілеріндегі және (немесе) олардың бөліктеріндегі су сапасын жіктеудің бірыңғай жүйесі (ҚР СРИМ 04.06. 2025 жылғы № 111-НҚ Бұйрық) болып табылады.

Су объектілерінің су сапасы Бірыңғай сыныптау бойынша келесідей бағаланады:

6 кесте

Су объектісінің атауы	Су сапасының сыныбы		Ластаушылар	Өлш.бі рл.	концентрация
	мамыр 2025 ж	мамыр 2026 ж.			
Жайық өзені	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	Жалпы фосфор	мг/дм3	0,364
			ОБТ5	мг/дм3	2,403
			Магний	мг/дм3	20,571
Шаған өзені	3 сынып (орташа ластанған)	4 сынып (ластанған)	Жалпы фосфор	мг/дм3	0,461
Деркөл өзені	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	Жалпы фосфор	мг/дм3	0,36
			Магний	мг/дм3	24
			ОБТ5	мг/дм3	2,38
			Жалпы темір	мг/дм3	0,115
Елек өзені	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	Жалпы фосфор	мг/дм3	0,388
			ОБТ5	мг/дм3	2,21
			Магний	мг/дм3	20,4
Шыңғырлау өзені	3 сынып (орташа ластанған)	4 сынып (ластанған)	Жалпы фосфор	мг/дм3	0,479
Сарыөзен өзені	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	Жалпы фосфор	мг/дм3	0,395
			ОБТ5	мг/дм3	2,14
			Магний	мг/дм3	25,2
Қараөзен өзені	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (ластанған)	Жалпы фосфор	мг/дм3	0,372
			ОБТ5	мг/дм3	2,46
			Жалпы темір	мг/дм3	0,11
			Магний	мг/дм3	22,8
Көшім су арнасы	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	Жалпы фосфор	мг/дм3	0,395
			ОБТ5	мг/дм3	2,54

Кестеден көріп отырғанымыздай, 2025 жылдың мамыр айымен салыстырғанда Жайық, Шаған, Елек, Қараөзен және Сарыөзен өзендерінің және Көшім су арнасының жер үсті суының сапасы өзгерген жоқ. Шаған, Шыңғырлау өзендері 3 – сыныптан 4-сыныпқа көшті-нашарлады.

Батыс Қазақстан облысының су объектілеріндегі негізгі ластаушылары жалпы темір, магний, жалпы фосфор, ОБТ5 болып табылады.

Осы көрсеткіштер бойынша сапа нормативтерінің асып кетуі негізінен көптеген халық жағдайында қалалық сарқынды сулардың төгінділеріне тән.

Жоғары және төтенше ластану жағдайлары

2026 жылдың мамыр айында Батыс Қазақстан облысының аумағында ЖЛ жағдайы анықталған жоқ.

Тұстамалар бөлінісінде су объектілерінің сапасы жөніндегі ақпарат 2-қосымшада көрсетілген.

Көл бетіндегі су сапасының нәтижелері туралы ақпарат Шалқар 3-қосымшада көрсетілген.

6. Түптік шөгінділерінің жай-күйі

Төменгі шөгінділердегі ауыр металдардың (мыс, хром, кадмий, қорғасын, мышьяк, никель және марганец) құрамы талданды. Сынамалар саны (1500 гр), іріктеу әдістемесі тиісті МЕМСТ-пен регламенттелген.

Жайық өзені түбіндегі шөгінділердің сынамаларында кадмий концентрациясы орта есеппен 0,11 мг/г, никель – 0,58 мг/г, қорғасын – 0,24 мг/г, мыс – 0,43 мг/г, хром– 0,09 мг/г, мырыш-1,56мг/г, марганец– 0,05 мг/г, мұнайөнімдері-1,74 мг/г.

Елек өзені іріктеп алынған түптік шөгінділер сынамаларында кадмий концентрациясы орта есеппен 0,1 мг/г, никель – 0,58 мг/г, қорғасын – 0,26мг/г, мыс – 0,40 мг/г, хром– 0,08 мг/г, мырыш-1,71мг/г, марганец– 0,06 мг/г, мұнайөнімдері- 2,2 мг/г.

7. Радиациялық жағдай

Гамма сәулелену деңгейін бақылау Орал қаласы мен Батыс Қазақстан облысының аумағында күн сайын 2 метеорологиялық станцияда (Орал, Тайпақ) және атмосфераның жер үсті қабатының радиоактивті ластануын бақылау 2 метеорологиялық станцияда (Орал, Тайпақ) горизонтальді планшеттермен бес тәуліктік ауа сынамаларын алу жолымен жүзеге асырылды.

Кесте 7

Көрсеткіштердің шекті мәндері

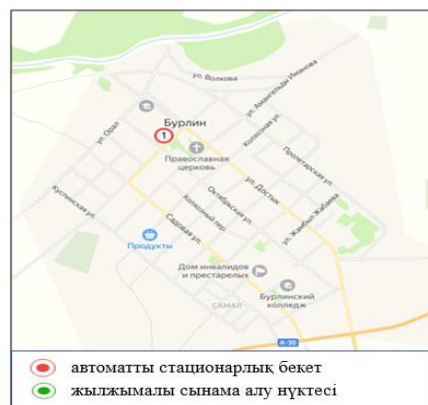
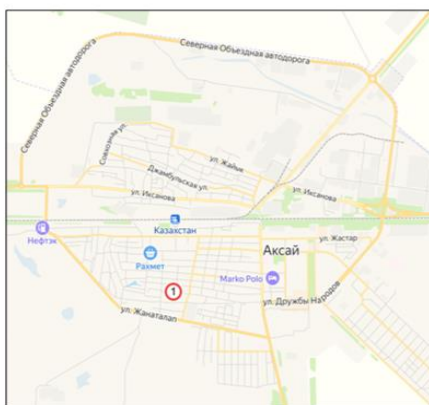
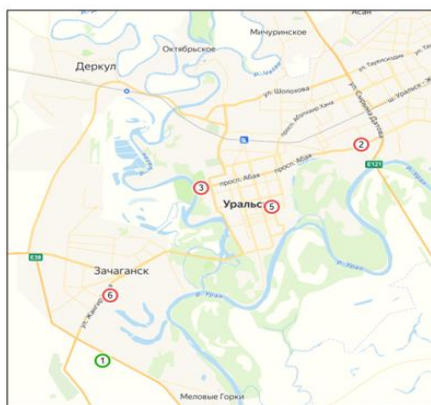
Көрсеткіш (ШЖШ)	Максималды концентрация	Минималды концентрация
Гамма-фон (0,15мкЗв/сағ)	0,24мкЗв/сағ	0,09мкЗв/сағ
Тығыздық (2,0Бк/м ²)	2,8Бк/м ²	1,7 Бк/м ²

Облыс бойынша орташа радиациялық гамма-фон 0,15 мкЗв/сағ құрады және радиоактивті түсулердің орташа тығыздығы 2,0 Бк/м² құрады, бұл шекті рұқсат етілген шоғырдан аспады.

1 Қосымша

Орал қ. бақылау бекеттерінің орналасу орны мен анықталатын қоспалар				
Бекет нөмірі	Сынама мерзімі	Бақылау жүргізу	Бекет мекен-жайы	Анықталатын қоспалар

2	әр 20 минут сайын	үзіліссіз режимде	Гагарин көш., 25	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, күкірт сутегі
3			Даумов көш. (С.М.Кирова ат. парк)	азот диоксиді, күкірт диоксиді, азот оксиді.
5			Мұхит көш. (Мирлан базары)	азот диоксиді, күкірт диоксиді, азот оксиді, көміртегі оксиді, күкірт сутегі, озон, аммиак
6			Жәңгірхан көш., 45В	көміртегі оксиді.
Ақсай қ. бақылау бекеттерінің орналасу орны мен анықталатын қоспалар				
4	әр 20 минут сайын	үзіліссіз режимде	Утвинская көшесі, 17	күкірт диоксиді, азот диоксиді, азот оксиді, көміртегі оксиді.
Бақылау бекеттерінің орналасуы және анықталған қоспалар Бөрлі елді мекені				
7	әр 20 минут сайын	үздіксіз режимде	ст. Чаноев, 14/2	Озон.



Орал қаласының атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

2 сур. – Ақсай қаласының атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

3 сур. – Бурлин а. қаласының атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

2 Қосымша

Батыс Қазақстан облысы жер үсті су сапасының тұстамалар бойынша ақпараты

Су объектісі және тұстама	Физика-химиялық параметрлердің сипаттамасы
Жайық өзені	судың температурасы 2,1-ден бастап 2,5°C, сутегі көрсеткіші 6,91-7,09, суда ерітілген оттегінің концентрациясы – 9,03-9,84 мг/дм ³ , ОБТ ₅ – 2,22-2,58 мг/дм ³ , мөлдірлігі – 17-18 см, кермектілік – 5,2-5,5 мг/дм ³

тұстама Январцево ауылынан 0,5 км төмен	3 сынып	Жалпы фосфор-0,376 мг/дм ³ , ОБТ5 – 2,33 мг/дм ³ . ОБТ5 нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
тұстама Орал қаласынан 0,5 км жоғары	3 сынып	ОБТ5-2,22 мг/дм ³ , магний-21,6 мг/дм ³ , жалпы фосфор – 0,357 мг/дм ³ , жалпы темір-0,11 мг/дм ³ . Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады. ОБТ5 және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
тұстама Орал қаласынан 11,2 км төмен,гидробекеті	4 сынып	жалпы фосфор-0,455 мг/дм ³
тұстама Көшім ауылы	3 сынып	ОБТ5 – 2,58 мг/дм ³ , магний-21,6 мг/дм ³ , жалпы фосфор - 0,311 мг/дм ³ . Магнийдың және ОБТ5 нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
тұстама Тайпақ ауылы	3 сынып	жалпы фосфор-0,298 мг/дм ³ , ОБТ5-2,58 мг/дм ³ , магний-20,4 мг/дм ³ Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады. ОБТ5 нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Шаған өзені		судың температурасы 2,2-2,3° С , сутек көрсеткіші 6,97-6,99 құрады, суда ерітілген оттегінің концентрациясы 9,03-9,84 мг/л, ОБТ5 орташа 2,38-2,58 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі 17-18 см, кермектілік – 5,2-5,5 мг/дм ³
тұстама Чувашинский ауылы	4 сынып	жалпы фосфор-0,502 мг/дм ³
тұстама Орал қаласынан 0,4 км жоғары, шұңқырдан 1 км жоғары	4 сынып	жалпы фосфор– 0,41 мг/дм ³
тұстама Шаған өзеніннің сағасынан 0,5 км жоғары	4 сынып	жалпы фосфор – 0,471 мг/дм ³
Деркөл өзені		су температурасы 2,1-2,2°С, сутегі көрсеткіші 7,01-7,18 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 9,03-9,68 мг/дм ³ , ОБТ5 -2,38 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі – 17 см, кермектілік – 5,5 мг/дм ³
тұстама Селекционный ауылы	3 сынып	ОБТ5-2,38 мг/дм ³ , жалпы фосфор-0,405 мг/дм ³ , жалпы темір - 0,11 мг/дм ³ , магний - 25,2 мг/дм ³ . Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады. ОБТ5 және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
тұстама Ростоши ауылы	3 сынып	ОБТ5 - 2,38 мг/дм ³ , магний - 22,8 мг/дм ³ , жалпы темір - 0,12 мг/дм ³ , жалпы фосфор - 0,315 мг/дм ³ . Магний және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан асады. ОБТ5нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.

Елек өзені	су температурасы 2,2°C, сутегі көрсеткіші -7 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 9,67 мг/дм ³ , ОБТ ₅ -2,21 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі -17 см, кермектілік – 5,4 мг/дм ³	
тұстама Шілік ауылы	3 сынып	жалпы фосфор-0,388 мг/дм ³ , магний-20,4 мг/дм ³ , ОБТ ₅ -2,21 мг/дм ³ . Магний және ОБТ ₅ нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Шыңғырлау өзені	су температурасы 2,3°C, сутегі көрсеткіші 6,98 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 9,76 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 2,46 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі -17 см, кермектілік – 5,6 мг/дм ³	
тұстама Григорьевка ауылы	4 сынып	жалпы фосфор-0,479 мг/дм ³
Сарыөзен өзені	су температурасы 2,3 °C, сутегі көрсеткіші 6,43 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 9,68 мг/дм ³ , ОБТ ₅ - 2,14 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі -17 см, кермектілік– 5,7 мг/дм ³ .	
тұстама Бостандық ауылы	3 сынып	ОБТ ₅ -2,14 мг/дм ³ , магний-25,2 мг/дм ³ , жалпы фосфор-0,395 мг/дм ³ Магний және ОБТ ₅ нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Қараөзен өзені	су температурасы 2,3°C, сутегі көрсеткіші 6,36 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 8,95 мг/дм ³ , ОБТ ₅ - 2,46 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі -17см, кермектілік – 5 мг/дм ³	
тұстама Жалпақтал ауылы	3 сынып	ОБТ ₅ -2,46 мг/дм ³ , жалпы фосфор-0,372 мг/дм ³ , железо общее-0,11 мг/дм ³ , магний – 22,8 мг/дм ³ . ОБТ ₅ , магний және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Көшім су арнасы	су температурасы 2,4°C, сутегі көрсеткіші 6,78 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы – 9,84 мг/дм ³ , ОБТ ₅ -2,54 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі -17 см, кермектілік – 5,3 мг/дм ³	
тұстама Көшім ауылынан ОШ дейін 0,5 км	3 сынып	ОБТ ₅ - 2,54 мг/дм ³ , жалпы фосфор - 0,395 мг/дм ³ . ОБТ ₅ нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Шалқар көлі	су температурасы 2,5°C, сутегі көрсеткіші 7,54 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы – 10,48 мг/дм ³ , ОБТ ₅ -2,37 мг/дм ³ , ОХТ – 7,83 мг/дм ³ , қалқыма заттар – 29,0 мг/дм ³ , минерализация – 4875,494 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі -18,0 см.	

3 Қосымша

Батыс Қазақстан облысының аумағындағы көлдердің жер үсті сулары сапасының нәтижелері

	Ингредиентердің атауы	Өлшем бірлігі	Мамыр, 2026 ж
			Шалқар көлі
1	Көзбен шолу		
2	Температура	°C	2,5

3	Сутегі көрсеткіші		7,54
4	Еріген оттегі	мг/дм3	40,48
5	Мөлдірлігі	см	18
6	ОБТ5	мг/дм3	2,37
7	ОХТ	мг/дм3	7,83
8	Қалқыма заттар	мг/дм3	29
9	Гидрокарбонаттар	мг/дм3	512,4
10	Кермектік	мг/дм3	18
11	Минерализация	мг/дм3	4875,494
12	Құрғақ қалдық	мг/дм3	1300
13	Кальций	мг/дм3	120
14	Натрий	мг/дм3	37,6
15	Магний	мг/дм3	144
16	Сульфаттар	мг/дм3	97
17	Калий	мг/дм3	41,8
18	Хлоридтер	мг/дм3	3899,5
19	Фосфаттар	мг/дм3	0,205
20	Жалпы фосфор	мг/дм3	0,629
21	Нитритті азот	мг/дм3	0,014
22	Нитратты азот	мг/дм3	3,3
23	Жалпы темір	мг/дм3	0,13
24	Тұзды аммоний	мг/дм3	0,916
25	Қорғасын	мг/дм3	0,0002
26	Мыс	мг/дм3	0,0005
27	Мырыш	мг/дм3	0,002
28	АББЗ /СББЗ	мг/дм3	0,0
29	Фенолдар	мг/дм3	0,0006
30	Мұнай өнімдері	мг/дм3	0,00041

4 Қосымша

Батыс Қазақстан облысы түптік шөгінділерінің зерттеу нәтижелері

№ п/п	Сынама алу орны	Түптік шөгінділер, мг/кг							
		Мұнай өнімдері,%	Мыс	Хром	Кад мий	Ни кель	Марга нец	Қорғасын	Мырыш
1	Жайық өзені, Январцево ауылы.	1,74	0,43	0,09	0,11	0,58	0,05	0,24	1,56
2	Елек өзені, Чилик ауылы	2,2	0,40	0,08	0,1	0,58	0,06	0,26	1,71

5 Қосымша

Анықтамалық бөлім

Елді мекендер ауасындағы ластаушы заттардың шекті жол берілетін шоғырлануы (ШЖШ)

Қоспалар атауы	ШЖШ мәні, мг/м3		Қауіптілік классы
	Максималды бір-реттік	Орташа тәуліктік	
Азот диоксиді	0,2	0,04	2

Азот оксиді	0,4	0,06	3
Аммиак	0,2	0,04	4
Бенз/а/пирен	-	0,1 мкг/100 м ³	1
Бензол	0,3	0,1	2
Бериллий	0,09	0,00001	1
Қалқыма заттар (бөлшектер)	0,5	0,15	3
PM 10 қалқыма бөлшектер	0,3	0,06	
PM 2,5 қалқыма бөлшектер	0,16	0,035	
Хлорлы сутегі	0,2	0,1	2
Кадмий	-	0,0003	1
Кобальт	-	0,001	2
Марганец	0,01	0,001	2
Мыс	-	0,002	2
Мышьяк	-	0,0003	2
Озон	0,16	0,03	1
Қорғасын	0,001	0,0003	1
Күкірт диоксиді	0,5	0,05	3
Күкірт қышқылы	0,3	0,1	2
Күкірт сутегі	0,008	-	2
Көміртегі оксиді	5,0	3	4
Фенол	0,01	0,003	2
Формальдегид	0,05	0,01	2
Фторлы сутегі	0,02	0,005	2
Хлор	0,1	0,03	2
Хром (VI)	-	0,0015	1
Мырыш	-	0,05	3

«Қалалық және ауылдық елді мекендердің атмосфералық ауасына қатысты гигиеналық нормативі» (2022 жылдың 2 тамыздан СанЕжәнеН №70)

6 Қосымша

Атмосфералық ластану индексінің дәрежесін бағалау

Градациялар	Атмосфералық ауаның ластануы	Көрсеткіштер	Бір айға бағалануы
I	Төменгі	СИ ЕЖҚ, %	0-1 0
II	Көтеріңкі	СИ ЕЖҚ, %	2-4 1-19
III	Жоғары	СИ ЕЖҚ, %	5-10 20-49
IV	Өте жоғары	СИ ЕЖҚ, %	>10 >50

52.04.667–2005 ЖҚ, мемлекеттік органдарды, қоғамдықтарды және тұрғындарды ақпараттандыруға арналған атмосфералық ластанудың жай-күйі құжаттары. Жасақтауға, құруға, баяндауға және күтуге қатысты жалпы талаптар

Су пайдалану кластарын суды пайдаланудың санаттары (түрлері) бойынша саралау

Суды пайдалану класы	Тазалау мақсаты/түрі	Су пайдалану кластары					
		1 класс	2 класс	3 класс	4 класс	5 класс	6 класс
Су экожүйелерінің қызметі	-	+	+	-	-	-	-
	Албырт балық	+	+	-	-	-	-

Балық өсіру/ихтиофаунаны қорғау	Тұқы балық	+	+	+	-	-	-
Ауыз су-шаруашылық сумен жабдықтау және тамақ өнеркәсібі кәсіпорындарын сумен жабдықтау	Қарапайым өңдеу	+	+	-	-	-	-
	Дағдылы өңдеу	+	+	+	-	-	-
	Қарқынды өңдеу	+	+	+	-	-	-
Мәдени-тұрмыстық су пайдалану	Туризм, спорт, демалыс, шомылу	+	+	+	-	-	-
Суару	Дайындықсыз	+	+	+	+	-	-
	Тұндыру карталарын пайдалану кезінде	+	+	+	+	+	-
Өнеркәсіптік су пайдалану	Технологиялық процестер, салқындату процестері	+	+	+	+	+	-
Гидроэнергетика	-	+	+	+	+	+	+
Су көлігі	-	+	+	+	+	+	+
Тау-кен өндірісі	-	+	+	+	+	+	+

Ескертпе:

"+" – судың сапасы мақсатын қамтамасыз етеді;

"-" – судың сапасы мақсатын қамтамасыз етпейді.

«Жерүсті су объектілеріндегі және (немесе) олардың бөліктеріндегі су сапасын жіктеудің бірыңғай жүйесі (ҚР СРИМ 04.06. 2025 жылғы № 111-НҚ Бұйрық).

Радиациялық қауіпсіздік нормативі*

Нормаланатын көлемдер	Доза шектері
Тиімді доза	Тұрғындар
	Кез келген кезекті 5 жылда орташа мәні жылына 1 мЗв, бірақ жылына 5 мЗв аспайды

*«Радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің санитарлық-эпидемиологиялық талаптары»

7 Қосымша

Топырақты ластаушы зиянды заттар шоғырларының шекті жол берілген мөлшері

Заттың атауы	Шекті рұқсат етілген шоғыр (бұдан әрі - ШРШ), топырақтағы мг/кг
Қорғасын (жалпы нысан)	32,0
Хром (жылжымалы нысан)	6,0
Күшәла (жалпы нысан)	2,0
Сынап (жалпы нысан)	2,1

* Тіршілік ету ортасының қауіпсіздігіне гигиеналық нормативтерді бекіту туралы " Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау Министрінің 2021 жылғы 21 сәуірдегі № ҚР ДСМ-32 Бұйрығы

**БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ БОЙЫНША «ҚАЗГИДРОМЕТ» РМК
МЕКЕН ЖАЙЫ:**

**ОРАЛ ҚАЛАСЫ
ЖӘҢГІРХАН КӨШ. 61/1
ТЕЛ. 8-(7112)-50-20-21**

E MAIL: LAB_ZKO@METEO.KZ